

ZBOROVANJE SLOVENSkih ŽUPANOV, POKRAJINSKIH IN OBČINSKIH SVETOVALCEV**Slovenci ponovno zavzeli stališče do važnih problemov****Bodimo enotni, kadar gre za stvari, ki so vsem skupne - Zborovalci
odobrili štiri resolucije - Modrovanje, ki nas ne more prepričati**

Naši bralci so že iz dnevnega tiska zvedeli, da so v nedeljo, 30. julija, v Trstu zborovali slovenski župani, pokrajinski in občinski svetovalci ter ponovno razpravljali o raznih vprašanjih, ki neposredno zadevajo vso slovensko manjšino, živečo v mejah italijanske republike. Zborovalci so po obširni razpravi odobrili štiri resolucije, v katerih so zavzeli stališče do tistih problemov, ki so danes v središču zanimanja naše javnosti. Ti problemi so: pravkar odobreni zakon o ureditvi slovenskega šolstva, popis prebivalstva po narodnosti, ustanovitev samoupravne dežele s posebnim statutom Furlanije - Julijske krajine in množično ter načrtno naseljevanje istrskih beguncev v slovenske kraje.

**EDINO PRAVILNA OBLIKA
SKUPNEGA DELA**

Povsem pravilno se nam zdi, da so se slovenski župani, občinski in pokrajinski svetovalci, ki jih je naše ljudstvo izvolilo v razna upravna telesa, pričeli v zadnjem času nekako redno sestajati na skupnih zborovanjih ter pretresati vprašanja, katera so vsem pripadnikom manjšine skupna, pa naj prebivajo v mestnih občinah, kot sta Trst in Gorica, ali pa v najbolj zakotni vasi Beneške Slovenije. Takšna zborovanja bi za slovenske župane in svetovalce na Tržaškem ne smela biti pravzaprav nič novega, temveč bi morala biti, le nadaljevanje in utrditev določene oblike skupnega dela, ki se je začelo kmalu po podpisu londonskega sporazuma iz oktobra 1954. leta. Toda pri tem moramo vendarle ugotoviti dvoje. Najprej je treba poudariti razveseljivo dejstvo, da so na takšno obliko skupnega dela pristali tudi slovenski župani in svetovalci iz gorške in videmske pokrajine, kar je povsem pravilno, saj je slovenska manjšina v Italiji enota, ki se ne sme sama cepiti na dva dela in morda še več. Ugotoviti pa je tudi treba, da so se od takšne oblike skupnega dela v zadnjih mesecih odtegnili svetovalci, ki so organizirani v Slov. demokratični zvezi, oziroma so bili izvoljeni na njenih kandidatnih listah. Ta njihov preokret je za preprostega človeka naravnost nerazumljiv, ker je znano, da je vodstvo omenjene politične organizacije še v prvem letošnjem tromesečju živo sodelovalo pri ustanovitvi skupnega odbora strank in političnih gibanj, v katerih so organizirani Slovenci in ki se zanimajo za manjšinsko problematiko.

Če ta organizacija — se sprašujejo ljudje — sodeluje, oziroma je pripravljena sodelovati z drugimi strankami na politični ravni, kako je mogoče, da je kar iznenada odsvetovala svojim občinskim svetovalcem udeležbo in sodelovanje na zborovanjih slovenskih županov in drugih občinskih svetovalcev, kjer sploh ne prihaja v poštev strankarska pripadnost posameznih udeležencev? Gre vsekakor za pojav, ki ga kot odločni poborniki sloge in enotnosti vse manjšine, kadar gre za njene najosnovnejše pravice in koristi, nikakor ne moremo razumeti in še manj odobravati. Upamo in želimo pa, da se bo tudi ta zadeva prej ali slej razčistila, kajti prepričani smo, da si mnogi svetovalci SDZ sami ne znajo pojasniti vzrokov »nove linije«, ki je morda delo nekaterih zasebnikov izven organizacije, o katerih pa je znano, da zasledujejo predvsem svoje zasebne koristi in pri tem izkoriščajo dobro vero in svetovnonazorsko prepričanje ljudi, na katere imajo zaradi svoje službenega ali stanovskega položaja določen vpliv.

Popis prebivalstva, avtonomna dežela, naseljevanje

Resolucija o popisu prebivalstva po narodnosti predvsem ugotavlja, da so v naših krajih še »žive posledice fašističnega raznarodovanja in da še obstajajo diskriminacije do slovenske manjšine«. Nato poudarja, da »republiška ustava in mednarodne pogodbe priznavajo narodnim manjšinam pravice ne glede na število njihovih pripadnikov« in da »predlagani sistemi popisovanja ne bi dali stvarne slike o številu Slovencev v Italiji«. Zato so zborovalci izjavili, da »v sedanjih pogojih odklanjajo popis po narodnosti ali jezikovni pripadnosti«.

Tretja resolucija obravnava vprašanje samoupravne dežele Furlanije-Julijske krajine. Slovenski župani in svetovalci so ta problem pretresali le kot predstavniki manjšine. Izrekli so se za čimprejšnjo ustanovitev nove avtonomne edinice, ker pričakujejo, da bo ta »omogočila tudi ureditev vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji«. Hkrati so postavili zahtevo, naj se v »ustavni zakon o ustanovitvi avtonomne dežele vnesejo tudi določila, ki jih predvidevata člena 3 in 6 ustave in ki bodo v skladu z besedilom in duhom Posebnega statuta londonskega sporazuma«.

Nekoliko daljši komentar zasluži četrta in zadnja resolucija, ki govori o množičnem

O ŠOLSLEM ZAKONU

Kot smo že omenili, so zborovalci v nedeljo sprejeli štiri resolucije, v katerih so zavzeli stališče do štirih problemov. O šolskem zakonu, ki ga je parlament že odobril, so med drugim poudarili, da je pomanjkljiv, »ker ni njegova veljavnost raztegnjena tudi na videmsko pokrajino, kjer živi dobršen del« slovenske narodnostne manjšine. Zakon je nadalje zato pomanjkljiv, ker »dopušča s svojimi nejasnimi formulacijami tolmačenja, ki so lahko v škodo slovenskemu šolstvu«, ker »v zadostni meri ne upošteva njegovega posebnega značaja« in ker ne nudi šolnikom, ki so že dolgo let v službi, »olajšav, da svoj položaj uredijo«. Resolucija na koncu poziva vlado in parlament, naj poskrbita, da se sprejmejo »vsi tisti zakoni, ki so potrebni, da se bo 6. člen ustave mogel dejansko izvajati. Zborovalci nadalje pozivajo pristojne organe, naj poskrbijo, da se že odobreni zakon objavi v Uradnem listu in da se izdajo še dodatni zakoni, ki bodo odpravili sedanje pomanjkljivosti.

naseljevanju italijanskega življa v slovenske kraje. O tem izredno važnem vprašanju smo v listu mnogokrat pisali, vendar se moramo k njemu spet vračati, ker postaja čedalje bolj aktualen. To na žalost zelo učinkovito obliko raznarodovanja manjšin skušajo v zadnjem času zagovarjati in opravičevati tudi najvišji predstavnik italijanske vlade. Tako je na primer ministrski predsednik Fanfani ob obisku v Trstu izjavil našim županom, da italijanska ustava daje vsakemu državljanu pravico, da lahko svobodno določi svoje bivališče v kateremkoli kraju države. Zato naj bi bila naša zahteva, da se onemogočita gradnja novih stanovanj in naseljevanje italijanskega življa v slovenskih krajih, v kričečem nasprotju z ustavo. Enake misli je v zvezi z Južnim Tirolom prejšnji teden izrazil v intervjuju za nemško televizijo notranji minister Mario Scelba, ki je celo dodal, da bi se ustanovili nekakšni »nacionalni parki« (ta beseda se navadno uporablja za ozemlje, na katerem živi kakšna redka vrsta živali), če bi pripadnikom večinskega naroda onemogočili, da se naselijo na manjšinskem ozemlju.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 6. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Vedež«, pravljica (Fr. Sal. Finžgar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Ansambel Silva Tamšaja; 17.00 Tvorčina sanj, obzorik filmskega sveta; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Polka je ukazana, tla so namazana« (Lojzka Lombar); 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 7. avgusta, ob: 18.30 Iz del avtorjev Julijske krajine — Luigi Dallapiccola: Rencivals (Trije samospevi), Goethe Lieder za sopran in tri klarinete; 18.50 Koncert pianistke Silve Hrašovec — Na sporedu so Škerjančeve, Tomčeve in skladbe Ljadowa; 19.30 Znanost in tehnika — Miran Pavlin: Sodobna raketna goriva; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Richard Strauss: »Kavalir z rožo«, opera v treh dej. 1. in 2. dejanje. Izvaja Filharmonični orkester in zbor dunajske Državne opere. Približno ob 21.45 »Nove knjige in izdaje«.

• TOREK, 8. avgusta, ob: 18.30 Scherdt: Simfonija. Orkester RTV Ljubljana vodi Uroš Prevorsek; 19.00 Glasbena skrinjica, oddaja za mladino (dr. G. Demšar); 21.00 Za kulisami II. svetovne vojne — Saša Martelanc: »Japonska na predvečer katastrofe«; 21.30 Richard Strauss: »Kavalir z rožo«, opera v 3 dej. Tretje dejanje.

• SREDA, 9. avgusta, ob: 13.30 Z glasbenih festivalov; 19.05 Koncert basista Ettore Gerija, pri klavirju Pieretta Tamanini — Uspavanke raznih narodov; 19.30 Zgodovinski sprehodi po tržaških ulicah in trgih: »Ulici Gavardo in Cancellieri«; 21.00 »Veseli vladar«, veseloigra v 3 dej. (J. Howard Paine - Irving Washington - Mirko Javornik), igrajo člani Radijskega gledališča.

• CETRTEK, 10. avgusta, ob: 13.30 Godalni orkestri; 19.10 Folklor z vsega sveta; 19.30 Na vakance, beleške študentom na počitnicah; 21.00 Znani dirigenti: John Barbirolli Haydn; Simfonija št. 96 v D duru, Rimski-Korsakov; Spanski capriccio op. 34, Debussy: Preludij k Faunovemu popoldnevu, Chabrier: Španija. Približno ob 21.35 Književnost: »Fausta Cialente in njen roman Ballata levantina« (Fr. Jeza); 22.10 Umetnost — Miran Pavlin: »Misli ob beneški razstavi Arte e contemplazione«.

• PETEK, 11. avgusta, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Gershwin: Porgy in Bess; 18.55 Mirkovi samospevi; 19.30 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Porod južnoameriških držav pred 150 leti«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 12. avgusta, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 14.45 Bojan Adamič in njegov orkester; 15.30 Tržaški obiski: »Sv. Križ«; 18.30 Iz del slovenskih avtorjev: Primož Ramovš: Druga suita za klavir, Adagio non troppo za harfo, Sonata za klarinet in klavir, Scherzo za klavir in orkester; 19.00 Operne uverture in medigre; 19.30 Zena in dom; 20.40 Zbor slovenske filharmonije; 21.00 »Kapitan«, radijska drama (Hans Ditlev - Desa Kraševac), igrajo člani RO.

TEDESKI KOLEDARČEK

6. avgusta, nedelja: 11. pobink., Spreobr. Gosp
7. avgusta, ponedeljek: Kajetan, Albert
8. avgusta, torek: Cirjak, Miran
9. avgusta, sredo: Janez
10. avgusta, četrtek: Lovrenc
11. avgusta, petek: Suzana, Aleksander
12. avgusta, sobota: Klara

CESTITAMO!

Pred kratkim je na vseučilišču v Rimu z uspehom položila diplomski izpit iz leposlovja gđ. Breda Budal iz Trsta. Za uspeh ji iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

Fanfani in Segni v Moskvi

Medtem ko pišemo, se v Moskvi nadaljujejejo razgovori med sovjetskimi in italijanskimi državniki. Ministrski predsednik Fanfani in zunanji minister Segni sta s spremstvom prispela v sovjetsko prestolnico v sredo, kjer so ju sprejeli predsednik Hruščev in njegovi najožji sodelavci. V pozdravnem govoru je sovjetski predsednik med drugim poudaril, da med obema državama ni »spornih vprašanj, ki bi lahko ovirala razvoj dobrih odnosov med Italijo in Sovjetsko zvezo in mirno ter uspešno sodelo-

vanje«. Izrazil je tudi željo, da bi razgovori pripomogli k boljšemu poznavanju stališč obeh vlad, kar bi koristilo miru na svetu.

V odgovoru se je Fanfani zahvalil za vabilo, da odposlanstvo italijanskih državnikov obišče Sovjetsko zvezo, in poudaril, da je bilo vabilo predvsem zato sprejeto, ker »se ni hotela zamuditi nobena prilika, da se brani in utrdi mir, se pravi tista dobrina, ki jamči gmotni in moralni napredek vsakega naroda«.

Sovjetsko-italijanski razgovori so se pričeli še isti dan in so trajali več kot tri ure. Zdi se, da so predmet razprav bila zlasti vprašanja Berlina, razorožitve in kolonizacija. Hruščev je baje Fanfaniju in sodelavcem obrazložil, da je Sovjetska zveza trdno odločena še letos podpisati mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo, kar bo imelo, kot znano, znatne posledice zlasti za bivšo nemško prestolnico.

Italijansko odposlanstvo bo ostalo v Sovjetski zvezi do sobote. V tem času bo obiskalo tudi Leningrad.

—0—

Zaradi petroleja mu grozijo

Predsednik italijanske petrolejske družbe ENI ing. Mattei je v zadnjem času postal mednarodna osebnost. S svojimi posegi na naftna področja na Bližnjem Vzhodu in v Sahari je začel razburjati tudi diplomatske kroge. Očitajo mu celo, da skriva podpira odpor Alžircev in Tunizijcev proti Franciji, da bi izpodrinil od sabarskih petrolejskih vrelcev francoske družbe. Francoski nacionalisti mu seveda te poteze zelo zamerijo in celo grozijo s smrtjo. Pred nekaj dnevi je prejel od podtalne organizacije OAS (Organisation Armee Secrete) pismo, v katerem ga opozarjajo, da je tista organizacija obsodila njega in vso njegovo družino na smrt »zaradi protifrancoskega delovanja njegove petrolejske družbe v Afriki in na Vzhodu«. Skrivna organizacija mu tudi piše, da se eden izmed zarotnikov že nahaja v Rimu, da izvrši obsodbo, če ne bo takoj prenehal s svojo akcijo, ki škoduje Franciji.

Anglija in Evropsko skupno tržišče

Skoraj vsi politični opazovalci na Zahodu dajejo velik poudarek dejstvu, da je vlada Velike Britanije pred dnevi sklenila zaprositi za sprejem med države, članice Evropskega skupnega tržišča. Nekateri opazovalci celo zatrjujejo, da gre naravnost za »zgodovinski dogodek«, ker se je Velika Britanija na ta način odpovedala svoji osamljenosti in izrazila voljo, da se vključi v sklop 6 evropskih držav, s katerimi je pripravljena deliti isto usodo.

Če bo prošnja Velike Britanije sprejeta, kar bo odvisno od bodočih pogajanj, je že danes gotovo, da Evropsko skupno tržišče, oziroma njegove države — članice ne bodo imele le gospodarske koristi, temveč se bodo utrdile tudi njih politične zveze.

Ministrski predsednik Macmillan je v tej zvezi izjavil, da bo vstop Velike Britanije v EST odvisen od pogajanj, pri katerih bo treba upoštevati poseben položaj, ki ga Velika Britanija zavzema v sklopu držav Britanske skupnosti narodov (Commonwealth), in tudi obveznosti do držav, članic tako imenovanega Področja svobodne izmenjave, ki je bilo ustanovljeno prav na pobudo Velike Britanije.

Ne glede na globoke gospodarske in politične posledice, ki jih bo imel ta britanski sklep, lahko že danes ugotovimo, kako je Velika Britanija že zdavnaj nehala biti tista ogromna velesila, ki je nekoč neovirano gospodovala na svetu. Modrost angleške politike je v tem, da sedaj sama priznava novo stvarnost in se temu primerno ravna.

Slovinci ponovno zavzeli stališče

(Nadaljevanje s 1. strani)

Takšno modrovanje predsednika Fanfanija in ministra Scelbe bo morda prepričalo kakšno nepoučeno osebo, a nikakor ne more prepričati ljudi, ki količkaj poznajo razmere in zlasti manjšinsko problematiko. Slovenski župani in svetovalci so povsem pravilno v resoluciji ugotovili, da pri tem vprašanju ne gre za svobodno kretanje posameznih državljanov po državnem ozemlju, temveč za množično in načrtno naseljevanje istrskih beguncev v nekdanjo popolno slovenskih krajih.

Da ne gre za svobodno kretanje, je najzgovornejši dokaz dejstvo, da se stotine in stotine stanovanj zidajo z državnim denarjem in da mnogi begunci gredo stanovat v nova in od mesta oddaljena naselja proti svoji volji. In v potrditev resničnosti svojih trditev imamo končno mnoge izjave od-

govornih osebnosti, ki že leta zatrjujejo, da je treba s pomočjo istrskih beguncev narediti močan jez na vzhodni meji države.

Taka nasilna oblika raznarodovanja ima morda trenutno določene uspehe, toda zgodovina uči, da je konec koncev vendarle jalova in da ima od nje največjo škodo le raznarodovalec.

Zato same koristi države zahtevajo, da se izpolnijo želje manjšin, ki ne zahtevajo nič drugega, kot da se izvedejo in spoštujejo določila ustave in mednarodnih pogodb, kajti le tako se bodo manjšine čutile varne in bodo zaščitene v svojem obstoju ter bodo ostale lojalne do države, v kateri prebivajo.

Prav zadnji dogodki dokazujejo, da kakoli drugačna pot vodi v iredentizem, s katerim so pa nujno povezani mednarodni spori in nasilje.

TARDINIJEV NASLEDNIK

Včeraj popoldne so pokopali truplo umrlega vatikanskega državnega tajnika kardinala Dominika Tardinija v cerkvi karmeličanskega samostana v kraju Vetralla pri Viterbu. Kardinal ni hotel nobenih slovesnosti pri pogrebu. Vse svoje imetje je zapustil Cerkvi in dobrodušnim zavodom, katere je sam ustanovil. Najbolj pri srcu so bile visokemu diplomatu sirote »Vile Nazaret«, za katere je tudi po svoji smrti prav po očetovsko poskrbel.

Takoj po smrti so se začela ugibanja, ko ga bo papež imenoval za državnega tajnika. V diplomatskih krogih navajajo že dolgo vrsto imen za Tardinijevega naslednika. Po mnenju nekaterih ima največ izgledov kardinal Marella. Za druge predstavlja milanski nadškof kardinal Montini kandidata z največ točkami. Montini pozna ustroj vatičanske diplomacije do potankosti, ker je več let skupaj s Tardinijem upravljal državno tajništvo. Ni pa izključeno, da bo papež imenoval na tako visoko mesto enega izmed mlajših prelatov, tudi če ni kardinal.

JUŽNI TIROLCI O NAS

»Dolomiten« objavlja v sobotni številki daljši članek o položaju Slovencev v Italiji. V članku se bavi s posvetovanjem in sklepi slovenskih županov ter pokrajinskih in občinskih svetovalcev, ki so bili nedavno sprejeti v Trstu. Primerja položaj nemške in slovenske manjšine in dostavlja, da je doslej jugoslovansko časopisje bolj malo omenjalo dogodke na Južnem Tirolskem. Vendar pa da to stališče še ne pomeni, da ne bi bil položaj primorskih Slovencev podoben onemu v bociški pokrajini. Dnevnik pripomi-

Predor skozi Montblanc

Že več mesecev grmi in odmeva v drobovju najvišje evropske gore Montblanc (4810 m). Pod gorskim velikanom gradijo 12 kilometrov dolg predor, ki bo vezal z moderno avtomobilsko cesto Italijo in Francijo. V začetku lanskega leta se je zarilo v gorske boke 380 delavcev s francoske strani in 500 z italijanske.

Prav te dni sta obe skupini prodrli do polovice odmerjene proge, po tri kilometre z vsake strani. To ogromno delo zahteva dosti tehnične spretnosti in mnogo žrtev. Za prodiranje v rovu se uporablja sto ton težak oven »Jumbo«, ki buta v skalovje ter vsak dan pribije po tri metre stene. Delavci pa morajo potem spravljati na prosto na stotine ton materiala. Nevarna dela v predoru so že do danes terjala sedem smrtnih žrtev. Razstreljevanja in usadi so pa težko ranili že nekaj stotin kopačev. Zgodilo se je tudi, da je strela udarila v električne žice izven predora; tok je stekel po vodu v notranjost in je predčasno vžgal razstrelilne naboje, ki so ranili delavce.

Medtem ko se delavci borijo z goro, pa že cvetejo kupčije pred predorom. Še pred tremi leti je znašala cena za en kvadratni meter zemljišča v Chamonixu deset novih frankov. Danes je narastla na sedemdeset. V tem kraju, ki bo izhodiščna točka predora, rastejo hoteli kot gobe po dežju. Rothschildova banka gradi razkošne stavbe, ker računa, da bo postala cesta pod Montblanc prva turistična prometna žila na svetu.

NOVICE

nja, da je bil Bocen še do leta 1918 stoototno nemško mesto, danes pa je njegova narodnostna slika zelo spremenjena.

Podoben položaj, pravi člankar, je tudi na Tržaškem ozemlju. Na osnovi podatkov, ki pa še niso popolni, se je naselilo na omenjenem ozemlju 75.000 Italijanov v zadnjih petnajstih letih. Za nova naselja in za podpore priseljencem je italijanska vlada dala na razpolago v mesecu marcu zopet tri milijarde in pol lir. Narodnostna sestava slovenskega ozemlja se zatorej umetno spreminja. Zato je docela abotno, če se kak minister sklicuje na ustavne določbe, da se sme državljani naseliti, kjer se hoče. V obeh primerih, tako na Tržaškem kot v bociški pokrajini, gre za umetno naseljevanje z milijardno podporo države. In to je nekaj povsem drugega kot govoričenje o pravici svobodnega gibanja.

GREBEN JIM RASTE

Novofašistično gibanje, ki se skriva pod različnimi imeni, je začelo v Italiji dvigati svoj glas. Najbolj raste greben fašistom v beneški pokrajini. V Benetkah so začeli kar z bombnimi atentati. Prejšnji petek so vrgli

bombo v stanovanje nekega bivšega partizana. Za srečo ni povzročila dosti škode.

V četrtek so pa podložili peklenski stroj pod spomenik padlim partizanom v parku v Benetkah. Spomenik se je kar sesul, tako močno je bilo razstrelivo. Policija je pripravila dvajset oseb, ki so vpisane v skrajno desno stranko misinov. Občinski svet v Benetkah je sklenil, da postavi takoj nov spomenik.

PROTI CESTNIM PIRATOM

Vedno bolj številne smrtne nesreče na cestah, katere povzročajo nepredvidni vozači in ki čestokrat tudi pobegnejo in puste svoje žrtve v mlaki krvi, so začele hudo skrbeti vso javnost. Taki cestni pirati se nič ne brigajo za zakonske predpise, ker se po navadi kazni odmerjajo le pogojno, se ne vpisujejo v kazenski list in odpirajo še druga številna vrata, da se kazni omilijo in se jih pocestni nepredvidneži prav nič ne boje.

Te dni je dal socialistični poslanec Berlinguer duška javnemu mnenju s svojim predlogom v poslanski zbornici. Poslanec zahteva, naj se vse predvidene kazni potrojijo in tudi vse vpišejo v kazenski list. Tak zakon bi imel za posledico, da se odvzame voznika izkaznica in da se odgovornim za cestne nesreče onemogoči tudi dostop v javne službe. Morda bodo novi ukrepi pomagali, da se bodo vsaj pešci počutili varne na cestah.

Kdo je Habib Burgiba

Odkar je Francija segla leta 1820 po pokrajinah v severnoafriškem gorovju Atlas, ni tam več miru. Te dežele, znane pod skupnim arabskim imenom »El Maghreb«, imajo zelo slavno preteklost. Tu je stala zgodovinska Kartagina, ki je poslala Hanibala čez Alpe v Italijo; na tleh sedanje Alžirije in Tunizije se je razcvetela poznorimska kultura; arabski kalifati so oplajali znova in znova pridobitve Apuleja, Tertulijana, sv. Avgušтина in drugih blestečih duhov iz teh krajev. Usedline teh prepletajočih se elementov se še danes kažejo v prebivalcih Maghreba, katere pa nam je evropska kolonialna politika vedno prikazovala le kot barbаре, ki se jih da ukrotiti samo s tujsko legijo.

Kolonialisti so se bridko ušteli. Eno stoletje so izkoriščali podložno zemljo. Misijonarji, zlasti Lavigerijevi Beli očetje, so tudi v Atlas in v Saharo ponesli evangelij o ljubezni in svobodi. Zrastel je mladi rod, ki se je učil pri njih in je danes vzel v svoje roke usodo rojakov.

Med njimi je tudi Habib Burgiba, predsednik republike Tunizije. Ta mož, ki združuje v sebi zapadno kulturo z vročerkvim sentimentalizmom prednikov, teži po vodstvu severnoafriških arabskih rodov. Še pred nekaj tedni zapadnjaško usmerjen je iznenada popolnoma spremenil svojo politiko.

Habib Burgiba se je rodil leta 1903 v revni nomadski vasi Monastir, 200 km južno od Tunisa. V rodnem kraju je spoznal bedo arabskih pastirjev, čeprav sam izhaja iz družine bejevega častnika. Sedem otrok je bilo in Habib je bil od vseh najbolj nadarjen. Najprej je obiskoval arabske, nato pa francoske srednje šole v Tunisu. Oholega francoskega pritiska v domovini ni mogel prena-

šati. Vpisal se je v nacionalno arabsko stranjo »destour«. Nato je šel študirat na pariško Sorbonno pravo in politične vede. Dvajsetletnega študenta je pa bolj mikal oder, kakor pa suhoparno pravo. Kot igralec se ni obnesel, pač pa je med kulisami srečal svojo bodočo ženo Matildo Lorrain.

Šest let kasneje se je kot odvetnik vrnil z družino v domovino. Z mladimi tovariši je brž sprevidel, da stranka »destour« propada pod starokopitnimi voditelji. Leta 1934 je prevzel vodstvo prenovljene stranke.

V borbi za svobodo

S posegom v politiko so se pričela tudi njegova dolgoletna romanja iz ječe v ječo. Pred drugo svetovno vojno so Francozi internirali Burgibo v nekem gradu pri Marseillu. Leta 1942 so ga Nemci osvobodili in poslali v Tunis misleč, da bodo naredili iz njega svojega kolaboracionista. Burgiba se je pa zavedal, da je osvoboditev domovine le na strani zmagovalcev. Po drugi svetovni vojni pa še ni napačila ura svobode za Tunizijce. Njih voditelj ali »prvi borec za svobodo«, kot ga imenujejo rojaki, je sedel več v ječi kot v svoji pisarni; trinajst let vsega skupaj. Toda 25. julija 1957 je ustavodajna skupščina proglasila republiko in imenovala Burgibo za predsednika.

V najtežavnejših trenutkih zna Burgiba s prodornim pogledom in z grmečo besedo potegniti množice za seboj. Tuniško ljudstvo ga skoraj časti kot drugega preroka. Ženske, katerim je pred dvema letoma izbojeval enakopravnost, so njegove najbolj vnete privrženke. Novi arabski voditelj ima za seboj ljudstvo in dvoje temeljnih sposobnosti: osebno hrabrost in politično spretnost; proti temu pa ne prevladajo niti tanki.

9 Tržaškega

NAD 200 MILIJONOV POSOJILA TRŽAŠKI OBČINI

V torek je bila na tržaškem županstvu podpisana pogodba, na osnovi katere je mestna občina prejela od Tržaške hranilnice 212 milijonov in 573 tisoč lir posojila. Od te vsote je 84 milijonov določenih za nakup zemljišč pri Sv. M. M. Spodnji, kjer bodo zidali ljudske hiše, 83 milijonov in pol pojde za nakup tovornjakov in drugih naprav za odnašanje smeti, ostali denar pa bodo v glavnem potrošili za izpopolnitev občinskih garaž na drevoredu Miramar.

Milje: ZANIMIVO SLIKARSKO TEKMOVANJE

Miljska občina je s sodelovanjem ustanove Endas priredila v nedeljo zanimivo slikarsko tekmovanje, ki se ga je udeležilo 55 umetnikov s Tržaškega, Goriškega in iz videmske pokrajine. Slikarji so morali do 17. ure izročiti ocenjevalni komisiji dela s kakšnim miljskim motivom. Žirija, v kateri je bil tudi naš slikar Lojze Spacal, je prvo nagrado (70 tisoč lir) dodelila slikarju Mocchiuttiju, drugo nagrado (50 tisoč lir) pa umetniku Brumattiju.

Osmo nagrado je prejel slikar Černigoj, trinajsto pa Palčič.

Sempolaj: SPOROČILO JUSARJEM

Občinski odbor v Nabrežini sporoča vsem jesarjem iz Sempolaja, Praprota in Trnovce, naj čimprej plačajo vsoto, ki jim je bila določena v zvezi z ureditvijo jesar-skih zemljišč. Odbor jih hkrati opozarja, naj do 30. septembra zaprosijo za vključitev v seznam posestnikov, med katere se bodo omenjena zemljišča razdelila.

Kdor bo zamudil ta rok, bo moral plačati najemnino za štiri leta, medtem ko bodo ostali poravnali le najemnino za leti 1959 in 1960. Dokler se ta zadeva ne uredi, je tudi prepovedano sekati drva na jesar-skih zemljiščih.

Štivan: DELA V TOVARNI PAPIRJA

V tovarni papirja in zlasti pri podjetjih, ki gradijo nova poslopja za papirnico, je sedaj zaposleno precejšnje število delavcev. Večina domače delovne sile se seveda zanima, da bi dobila stalno zaposlitev v tovarni, saj se dobro zaveda, da se bodo gradbena dela prej ali slej zaključila, in se zato boji, da bo ostala brez dohodkov.

Od delavcev pa smo zvedeli, da vodstvo tovarne domače delovne sile ne jemlje toliko v poštev, kot bi bilo pričakovati. Pri tem se povečini izgovarja, da potrebuje predvsem strokovno usposobljene moči, ki pa jih na področju naše občine in sploh na Tržaškem baje ni.

Pred kratkim pa se je zgodilo nekaj, kar postavlja v dvom zgornje trditve. Ravnateljstvo tovarne je odpustilo z dela osem domačinov prav na dan, ko so prestali dvomesečno preizkušnjo in bi morali postati stalni. Nenadni ukrep jih je hudo prizadel zlasti zato, ker jim niso povedali vzroka, zaradi katerega so bili odslovljeni. Ti delavci niso sicer opravljali nobenega takšne-

ga dela, ki bi zahtevalo posebno strokovno znanje, in so, kot pravijo tudi drugi, vestno izvrševali svojo dolžnost, saj ni bilo nobenih pritožb, ko so isto delo opravljali pod podjetjem, ki je imelo ta dela v zaku-pu.

Ravnanje vodstva tovarne je toliko bolj čudno, ker so na mesta odpuščenih delavcev prišle osebe, ki povečini niso iz naših krajev. Prav bi bilo, če bi se ta zadeva čimprej pojasnila.

SO ZE ZACELI

Organizacija Julijska krajina in Dalmacija je že začela rovariti proti zakonitvi slovenskih šol. Njen podtajnik, menda pater Flaminij Rocchi, je zbral podatke o stanju slovenskih šol in analizira posamezne člene. Na koncu razmotrivanj, katera je objavil čopišni urad iste organizacije, se oče Flaminij čudi, da bodo na slovenskih šolah nastavljeni celo slovenski sluge in nadzor-niki. V drugi točki se ne more dovolj načuditi, da se bo smela tudi za skupino desetih šolarjev odpreti slovenska šola, ki sedaj obiskujejo »svobodno in najbolj demokratično krajevno italijansko šolo«.

Dopisni urad »Italia« pa piše v svoji 83. številki, da »demokratska italijanska država jamči svobodno izbiro šol« in da »država ne dela nobene razlike med učenci italijanskih ali manjšinskih šol«.

Človek res ne ve, ali oče Flaminij ne bere italijanskega tiska ali pa »Italia« ne pozna podtalnega rovarjenja šovinističnih organizacij.

PRIMORSKE PRIREDITVE

Ves ta teden prirejajo v Kopru, Portorožu, Izoli, Piranu in v Ankaranu II. festival jugoslovanske folklorne. Nastopajo plesne skupine iz Slovenije, Istre, Bosne, Srbije, Makedonije, Dalmacije in Slavonije z značilnimi narodnimi plesi. V četrtek bo predvajal v Kopru ljudske pesmi in plese kubanski državni ansambel. V soboto bosta pa zaključna revija in prenos za evrovizijo. Bogastvo jugoslovanske folklorne v plesu, pesmi in narodni noši privablja v slovensko Istro tudi mnoge tujce.

MSGR. ALBIN KJUDER — APOSTOLSKI ADMINISTRATOR

Danes že pokojni državni tajnik kardinal Tardini je 17. julija t. l. poslal msgr. Albinu Kjudru, župniku v Tomaju na Krasu in dosedanjemu delegatu za slovenski del tržaško-koprške škofije, odlok, s katerim ga je sv. oče imenoval za apostolskega administratorja slovenskega dela tržaško-koprške in reške škofije. Dolžnosti in pravice apostolskega administratorja v slovenskih delih omenjenih škofij sta doslej izvrševala msgr. dr. Mihael Toroš in ljubljanski škof msgr. Anton Vovk.

Novi apostolski administrator ima vse pravice rezidencialnega škofa. V svoji prvi okrožnici se msgr. Kjuder zahvaljuje apostolskemu administratorju v Novi Gorici dr. Torošu za veliko zaupanje, ker ga je v Rimu predlagal za to mesto. Kot novi administrator pozdravlja vse duhovnike in vernike obeh zaupanih mu okrožij.

Zvedeli smo, da bo msgr. Kjuder vsaj začasno še ostal v Tomaju, kjer že dolga leta opravlja svojo dušnopastirsko službo.

Vsi prijatelji in znanci ter tudi naš list si dovoljujejo izreči g. apostolskemu administratorju pristrčne čestitke za visoko imenovanje z željo, da bi odgovorno breme krepko nosil.

IZ KAPUCINSKE ILIRSKE PROVINCE

V mesecu juliju je poteklo imenovanje kapucinskemu provincialu ilirske province o. Odilu Mekindi iz Cerknice. Za novega provinciala so zbrani kapucinski delegati imenovali Hrvata o. Alojzija Novaka. Za glavnega definatorja redovne province pa so izvolili magistra novincev v Sv. Križu na Vipavskem o. Rudolfa Štrucla iz Hajdine. Za definatorja je bil tudi imenovan naš rojak iz Sovodenj na Goriškem o. Avguštin Cijan, ki je trenutno profesor na kapucinski gimnaziji v Osijeku na Hrvatskem.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V TRSTU

priredi v nedeljo, 6. avgusta, ob 20.30 na »Stadionu prvi maj«

»VEČER NARODNIH PESMI IN PLESOV«

v izvedbi folklorne skupine »Tance« iz Skopja. Predprodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, ul. Sv. Frančiška 20 ter dve uri pred pričetkom prireditve pri blagajni na stadionu.

Beneška Slovenija

ŠT. PETER SLOVENOV

Vse kaže, da so se nekatere naše občinske uprave vendarle zganile ter začele skrbeti in popravljati ceste. Pri nas je začelo podjetje Jaconcig asfaltirati cesto iz St. Petra v Ažlo. Pot bo lepa in široka. Zginili bodo tudi nekateri ovinki, ki so bili doslej tako nevarni za cestni promet.

Tudi v Sovodnjah že pripravljajo delovišča, ki bodo začela s cestnimi deli na cesti Sovodnje - Matajur. Upamo, da bodo tudi s popravili pohiteli in da nas ne bo prej prehitela zima.

Pri Stupici se je pa Tehnični urad iz Vidma lotil urejevanja rečne struge v Nadiži.

Ob neurjih in poplavih je narastla voda in trgala ter odnašala rušo še tistih nekaj bornih njivic, ki dajo ljudem nekaj krompirja in sirka. Ureditvev hudourniških strug je še tudi drugod potrebna, a kaj hočemo, milijoni so za druge stvari, za potrebe jih pa ni.

ZABNICE

Večkrat so se slišale pritožbe, da se v naši dolini zelo slabo sliši slovenska tržaška radijska postaja. Pred nekaj dnevi smo pa opazili tehnično osebje tržaškega radia, ki je pregledovalo našo okolico in proučevalo možnost, da se odpravijo te napake. Že čez nekaj mesecev nameravajo postaviti nekje med Zabnicami in Trbižem relejno ojačevalno postajo. Poslušalci radijskih oddaj so z veseljem sprejeli to novico.

GRMEK

Po naših vaseh se ljudje neprestano pritožujejo o slabih cestah, o neurejenih hudourniških, o slabem gospodarskem stanju, izseljevanju in še o stoterih drugih nadlogah, ki jih tarejo. Malo se pa govori o slabem stanju naših kmečkih hiš, ki so ostale take, kot so bile pred sto leti. Novih ne zidajo, starih

GORIŠKI OBCINSKI SVET

V torek zvečer se je goriški občinski svet zbral na prvo redno sejo. Svetovalce je čakal obširen dnevni red, ki je predvideval tudi 642 milijonov lir stroškov. V prvi vrsti gre za posojilo 100 milijonov lir, ki so potrebni za zgradnjo zavoda bolniških strežnic. Zavod bo stal v ulici Vittorio Veneto in bo pravzaprav last bolniških sester, ki so imele v oskrbi staro bolnišnico v ulici Brigata Pavia. Drugi večji izdatek, približno 25 milijonov lir, je namenjen asfaltiranju in tlakovanju nekaterih mestnih ulic; nekaj nad pol milijona lir bo šlo za popravila šandreške cerkve; 4 milijone za telovadnico blizu kapucinov; 70 za povečanje mestne palače; 330 milijonov za razširjenje vodovodnih naprav v novih mestnih ulicah. Manjše vsote so potrebne za kritje stroškov, ki spadajo v skrb občine, kakor kurjava v šolah, dodatek za mestno knjižnico, socialni poviški mestnih uslužbencev in podobno.

Svetovalci so razpravljali tudi o imenovanju nekaterih ulic v mestni četrti na Livadi. Pri tej točki moramo pripomniti, da so to bolj poljske poti kot pa ulice. Zato bi bilo dosti bolj umestno, da bi najprej sklepali o popravilu teh cest in jim šele potem dali ulične napise.

- *Kanalška dolina*

ne popravljajo. Ponekod so krajevna oblastva vendarle uvidela, da je treba posvetiti malo več pažnje tudi sodobno urejenim stanovanjskim hišam. V naši občini, in sicer blizu Klodiča, so se lotili z denarjem iz sklada UNRE graditi nekaj novih hiš; deloma so že dokončane. Pravijo, da so namenjene za nekatere družine, ki so se vrnilo iz Belgije.

TRBIŽ — VIŠARJE

Zadnje dneve se vendarle opaža, da prihaja več tujcev preko meje. Sicer se ne ustavijo pri nas, a kako lirico že puste po naših trgovinah in gostiščih. Nestalno vreme pa nam sedaj kviri še tisti redki vir dohodkov, ki daje tujski promet. Zgodilo se bo, da bo poletje minilo in ne bo nobenih težav s preštevanjem dobička.

Ker smo že pri tujcih in izletnikih, omenimo še romarje na Sv. Višarje, ki so bili po starem in so še dober vir dohodkov za vasi od Ukev do Trbiža. Vsak izmed njih je nekaj pustil, a na koncu se je le nabral lep kupček, ker jih je bilo dosti. Zdaj pa njih število precej pada. Nekaj vzroka je na tem, da razne žičnice in hoteli ustvarjajo iz Sv. Višarj izletniško točko in ne več božjo pot. Nekoč je največ romarjev hodilo iz slovenskih krajev; saj so prihajali kar v procesijah; stari Holmer bi vedel o tem marsikaj povedati. Danes se pa na Višarjah vse, kar je slovenskega, mora umikati tujcem. Še nekaj let pa slovenskih romarjev ne bo več na goro.

Nekaj pa bodo na Višarjah le začeli popravljati. To so tista zloglasna stranišča okoli cerkve, katerih »smrdeči« glas je segal že v deveto vas. Vse so na gori popravljali, tega pa ne. Zdaj je pa le najela trbiška občina štiri milijone lir posojila, da se popravi tista višarska sramota in se poleg žičnic in hotelov poskrbi tudi za higienske naprave.

Pri točki o imenovanju ulic je prišlo do precej živahnega prerekanja. Komunistični svetovalec Battello je predlagal, naj bi se vzela v poštev tudi imena Amendole, Gramscija, Rossellija in podobna. Misinski svetovalec Pascoli je jedko odgovarjal, ali morda želi Battello, naj bi se katera izmed goriških ulic imenovala po Titu ali IX. korpusu. Ko se je vihar polegel, so tudi komunisti glasovali za večinski predlog. Vzdržala sta se dva slovenska svetovalca.

ZLATOMASNIKA

Prejšnjo nedeljo sta obhajala zlatomašni jubilej dva znana duhovnika goriške nadškofije, in sicer msgr. Alojzij Filipič ter župnik Oskar Pahor v Mirnu. Oba jubilarita sta predstavljala v zgodovini goriških Slovencev med obema vojnama dve značilni osebnosti. Globoko sta posegla v socialno in kulturno življenje naših krajev, tako da so brazde njunega delovanja med nami še danes zelo plodovite.

Msgr. Filipič, ki je še danes pri vseh svojih letih in v stalnem delu vedno »juventus fervida«, je bil posvečen v mašnika skupaj s prav tako marljivim gospodom Oskarjem dne 26. julija 1911. Dolga in najtežja leta je prebil kot dušni pastir pod Sveto goro v Grgarju. Po smrti župnika Lebana pa pastiruje že skoro dve desetletji v Batujah na Vipavskem. Povsod, koder je hodil in deloval, je pustila njegova vedno vedra osebnost naj lepše spomine. Prej so ga poznale planine, zdaj vipavske gorice; rod za rodom je šel skozi njegovo šolo ljubezni do Boga in rodu. Navezan tudi na svoje prejšnje farane, je še zanje ponovil zlato mašo pred podobo svetogorske Matere božje.

Skoraj vzporedno je teklo tudi življenje in pastirovanje zlatomašnika Pahorja. Po novi maši je vsa vojna leta opravljal službo tajnika in kaplana pri škofu Karlinu v Trstu. Po vojni ga je nadškof Sedej poklical v goriško nadškofijo. Namestil ga je najprej za upravitelja v Šempetru, nato mu je dodelil obširno župnjo Miren. S svojimi Mirenci že 40 let preživlja vse vesele in burne čase, vedno spoštovan in priljubljen pri vseh župljanih. Ni se ustrašil nobenih oblastnikov, ko je šlo za verske in narodne dobrine njegovih faranov. Nedeljsko slavje v mirenski župni cerkvi je pokazalo, kako znajo farani ceniti delo neutrudljivega jubilarita. Poleg domačih pevcev pod vodstvom Venčka Budina se je oglasil s kora tudi solist s tostran meje. Zlatomašnik bo na veliki šmaren pohitel tudi med svoje rojake v Kojško, kjer se bo slavje ponovilo.

Stevilnim čestitkam obema jubilaritoma se pridružuje tudi naš list z iskreno željo, da bi v polnem zdravju in delovnem zanosu še dolga leta trosila bogate sadove duha in srca med svoje ljudstvo!

STMAVER

Pritožbe naših vaščanov o slabih in celo za življenje nevarnih cestah se ponavljajo že več let. Naši lepi zaselki, zleknjeni po sončnih sabotinskih rebreh so začeli zani-

Iz Goriške

mati tudi Ustanovo za tujski promet. Prejšnji goriški župan je želel narediti iz Štmavra kar izletniško točko. Svojega načrta ni izvedel, zlasti ker so do Štmavra peljala samo slaba pota. Klanec od jame mimo Grgarca do Znarišča je postal že tak, da so se ga vsi avtomobilisti bali. Po vsakem deževju razriti ovinki so grozili, da prevrnejo vozila v prepad v Pevmico. Končno se bodo zdaj le lotili popravila teh nevarnih klancev. Cesto so zaprli. Vozila morajo ubrati pot skozi vas v dolino Pevmice. Tudi to sitnost bomo prenesli, da bi le kmalu in temeljito popravili ta naš glavni dohod v vas.

»PRI MOSTU«

Goriško mesto se stalno veča s predmestnimi deli. Pri širjenju mesta pridejo najbolj v poštev prazni deli ob Soči, in sicer od pevmskega mostu od Malih Rojc. Severni del v obmejnem trikotniku, za Gradom ter ob Šempetrski cesti, pride manj v poštev za stanovanjske naselbine. Izvzeti moramo pa šandreško polje, nekako od proge od meje, kjer neprestano rastejo nove stavbe za različna podjetja in tovarne.

Najnovejše stanovanjsko naselje se razteza od soškega mostu vzdolž ceste do Grojne. Svoj čas je stalo tu le nekaj hiš, od Fogarjevih do gostilne pri Giri. Danes se dviga v nekdanji samoti pod San o do soških bregov prav lepo naselje, ki še nima pravega imena. Naši ljudje pa ga že imenujejo »Pri mostu«. Menimo, da je to še najbolj pravilno; v italijanščini pravijo »Al ponte del torrione«, ker so v srednjem veku postavili obrambni stolp na desnem bregu Soče. Stolpa ni več, pač pa veže most to naselje z Gorico.

Naselbina ima okrog 119 sodobno urejenih stanovanj. Prebivalcev je nad 600. Spadajo pod župnijo v Pevmi, tako da se je fara po številu duš v enem letu kar podvojila. Sicer pa mislijo že na lastno cerkev, ki bo stala na ovinku v Pevmo, na nekdanjem Fogarjevem. Prebivalci predmestja »Pri mostu« so prišli večinoma iz vojaških barak na Solkanski cesti. Stanovanja so pa dobili tudi nekateri slovenski domačini, ki so prej imeli tamkaj svoja stanovanja in nive. V naselju manjka še marsikaj, na primer pošta, telefon. Imajo pa kar dve trgovini in nekaj barov in gostiln.

PEVMA

Ta dopis oziroma sinovsko zahvalo smo prejeli iz Kanade in jo prav radi objavljamo: »Dne 2. julija t. l. je umrla v goriški bolnišnici moja mati Karolina vd. Četrtič, rojena Fiegl z Oslavja. Čutim se zelo nesrečnega, ker sem jo izgubil. Še huje mi je, ker nisem mogel biti pri pogrebu, ker delam v Kanadi.

V veliko tolažbo mi je bilo, ko sem zvedel, da so jo sorodniki in drugi dobri ljudje med boleznijo obiskovali, ji stregli, jo spremlili na pokopališče in darovali cvetje. Iz srca se zahvaljujem vsem in še posebej g. župniku. Bog vam vsem skupaj obilo poplačaj!«

Četrtič Marij, Kanada

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Italijanska knjiga o slovenski književnosti

Ugledni slovenski dramatik in slavist dr. Bratko Kreft je predstavil te dni v ljubljanskem dnevniku »Delo« slovenski javnosti knjigo o zgodovini slovenske književnosti, ki jo je napisal italijanski slavist Bruno Meriggi.

Pravkar je izšla zanimiva knjiga »Storia della letteratura slovena« — piše dr. Bratko Kreft med

Za varstvo pokrajine

Nekj veliki milanski dnevnik je začel tiskovno kampanjo proti uničevanju lepote italijanske pokrajine z gradimi stavbami iz železobetona, raztresenimi brez pravega regulacijskega načrta naokrog po najlepši pokrajini. Tako je na primer pokvarjen že velik del italijanske Riviere. Tudi italijanska mesta spreminjajo svoj harmonični obraz zaradi gradnje donebnikov in velikih stanovanjskih hiš ter upravnih palač, ki uničujejo staro arhitekturo. Krasne baročne vile so marsikje zanemarjene in celo spremenjene v shrambe za poljske pridelke. List je pozval svoje bralce, naj mu javijo najgrša iznakaženja in jih dokumentirajo s fotografijami. Najzanimivejši prispevki bodo nagrajeni.

Tudi slovenski tisk se že dolgo pritožuje, da tako imenovane divje gradnje, brez regulacijskega načrta, kvarijo slovensko pokrajino. Pokvarjeni so že tudi najlepši predeli, n. pr. bohinjski kot, Gorenjska, vsa okolica Celja in Maribora, zlasti pa Mežiška dolina. Povsod so križem krašem razmetane grde enodružinske hiše, vse po istem kopitu, brez vsakega ozira na pokrajino in na tradicionalno slovensko arhitekturo, pa tudi brez smisla za moderno arhitekturno estetiko. Slovenski arhitekti so nesrečni nad tem in z njimi vsi, ki jim je pri srcu lepota in privlačnost slovenske pokrajine. Vendar se zdi, da noben opomin ne zaleže. Nihče se ne ozira na svarila, da bodo Slovenci s tem nepopravljivo pokvarili obraz svoje dežele. Človek ima večsah vtis, kot da so postali tisti, ki izdajajo gradbena dovoljenja v posameznih krajih, popolnoma brezčutni za ta problem, delno iz nevednosti in delno tudi iz brezbrzičnosti. Da bi napravili temu konec, pripravlja vlada v Ljubljani zakon o regulacijskih načrtih. Vendar bi bil potreben tudi zakon o varstvu pokrajine in mest, ki bi še posebej prepovedal vsak neestetski poseg v pokrajino.

Slovenci imamo sorazmerno majhno narodno ozemlje in zato bi ga morali tembolj varovati, da bi napravili iz njega v vsakem pogledu dragulj. To velja zlasti tudi za našo kraško pokrajino in arhitekturno podobo naših vasi, ki jih vedno bolj kvarijo nove stavbe, zgrajene največkrat brez vsakega ozira na okolje.

drugim. Izdala jo je Nuova Accademia v Milanu v svoji zbirki »Storia delle letterature di tutto il mondo«. Zbirko ureja Antonio Viscardi. Zgodovino naše književnosti je v italijanščini napisal prof. slavistike na milanski univerzi Bruno Meriggi. Obsega 366 strani, priložen pa je še kratek pregled lužiško-srbske književnosti, ki obsega 16 strani. Nato sledi bibliografija virov in slovar imen. Vsekakor že na prvi pogled zanimiva knjiga, ki te zamika tudi po svoji lepi zunanji podobi: na ovitku, spredaj in zadaj, prav tako pa tudi kot priloga na začetku knjige, je na finem gladkem papirju odtisnjena v barvah oljnata slika Franceta Peršina »Zenske na poti« (iz leta 1955), last Moderne Galerije v Ljubljani. Takoj ob začetku je še ena priloga: »Zemljevid republike Slovenije«.

Pisec je knjigo razdelil na tri dele. Prvi del zajema dobo od začetka do vključno našega baroka, drugi del nosi naslov: »Razsvetljenje in struje 19. stoletja«, tretji pa je posvečen slovenski književnosti 20. stoletja. Vsak del ima še posebna poglavja in podpoglavja z naslovi, ki nazorno napovedujejo vsebino in obravnavano snov. Vsak del ima svoj uvod, ki mu je pisec prav tako dal poseben naslov. V tem uvodu prikazuje na kratek in strnjen način splošno oznako obdobja (nacionalno, družbeno, kulturno itd.), ki ga nato dokumentira in oriše literarno-zgodovinsko: z življenjepisi pisateljev, z analizo in oceno del ter snovi. Naslovi posameznih delov, poglavij in podpoglavij pričajo za nazornost in urejenost knjige in pisca, ki je moral dobro preštudirati našo književnost s številnimi velikimi in drobnimi deli, poglobiti se v mnoge in posebne proble-

me naše književnosti, našega nacionalnega, družbenega in kulturnega razvoja.

Prof. Meriggi je svoje delo odlično opravil, — nadaljuje Bratko Kreft — ne le za italijanskega slava vista z zavidljivim znanjem in razgledanostjo, marveč tudi z globokim razumevanjem in ljubeznijo, kar je pravtako dragocenost te knjige, ki je prva večja in kvalitetna zgodovina slovenske književnosti, ki jo je napisal slavist iz neslovenskega naroda.

Bratko Kreft nato še na kratko predstavi nje nega avtorja: m'adi italijanski slavist Bruno Meriggi, rojen v Orvietu leta 1927, ima za seboj že 10- po vrsto del: študije iz Češke, Slovaške in poljske književnosti. Napisal je tudi slovaško slovnico. Za isto zbirko, v kateri je pravkar izšla zgodovina slovenske književnosti, je že napisal »Zgodovino češke in slovaške književnosti«.

Filmski festival v Pulju

Dne 28. julija se je začel v Pulju vsakoletni jugoslovanski filmski festival. Trajal bo do 5. avgusta. Na letošnjem bodo pokazali 16 filmov, med njimi tri slovenske: »Ples v dežju«, »Balada o trobenti in oblaku« in »Verelica«. Tega zadnjega je režiral Jože Babič in glavno vlogo v njem igra Miha Baloh. V nasprotju s prejšnjimi odzivi občinstva nanj je bil na festivalu precej dobro sprejet. Gledalci pa so izžvižgali »Ples v dežju«, abstraktni film Boštjana Hladnika, ki predstavlja jugoslovanski »novil val«. Zgodba se vrti okrog ne več čisto mlade igralki, ki izgublja možovo ljubezen in se ne more odločiti za ljubezen idealno zaljubljenega gledališkega šepetalca. Zato se odloči za samomor. Razumljivo je, da taki »problemi« gledalcev ne morejo ogreti.

Tudi hrvaški in srbski filmi, ki so jih doslej prikazovali na festivalu, so več kot povprečni. Po večini gre za filmske komedije in črno-bele partizanske zgodbe. Izluščiti iz te proizvodnje film, vreden prve nagrade, za puljsko žirijo ne bo lahko.

Afriška divjačina na poti iztrebljenja

Z nastankom samostojnih afriških držav pa je nastala tudi v tem pogledu vsaj marsikje, če že ne ravno povsod, čista anarhija. Ljudi, ki bi doumeli pomen tega problema, je malo, ali bolje rečeno, jih skoraj sploh ni. Redki izobraženci imajo druge skrbi in interese. Poleg tega pa manjka v ta namen sredstev in stražnega osebja. Evropski pazniki so bili odpuščeni, domačih pa ni, ali pa se ne upajo zameriti prebivalstvu in mirno gledajo, kako črnci uničujejo doslej varovane črede. To so pravi pokoli. Ne gre namreč za lov zaradi hrane. Zivali pobijajo iz golega veselja do lova in iz malenkostnega pohlepa. To zadnje je pravzaprav glavni razlog. Po tem namreč naskrivaj prodajajo rogovje, kože ali

repe divjih živali. Gnuje, ki so vrsta divje govedu, pobijajo zgolj zaradi tega, da delajo iz njihovih repov muholovce. Rogove nosorogov drobe v prah in ga prodajajo, ker je po Afriki razširjeno praznoverje, da je to zanesljivo sredstvo, ki vzbuja ljubezensko poželenje v drugem spolu. In nosorogi so žrtev tega praznoverja. Slone množično pobijajo zaradi okljev ter jih nato prodajajo za manj kot za 300 lir kilogram, medtem ko velja v tujini kilogram slonove okljevine nad 10.000 lir. Črnci, ki so pobili slone in se polastili okljev, prodajo te naprej kakšnemu domačemu prekupčevalcu, ta pa proda okljev naprej navadno kakemu indijskemu trgovcu. Med tem ko se mora zadovoljiti črni divji lovec, ki edini pri vsej zadevi nekaj tvega, s tistimi nekaj sto lirami za kilogram, zaslužita posrednik in Indijec že lepe vsote.

Poudariti pa je tudi treba, da je divji lov domačinov zelo okruten. Zivali navadno peginejo šele po več dneh mučenja. Med drugim jim nastavlja zanke iz žice, v katere se živali ujamejo z glavo ali z nogo. Bolj ko vlečejo, da bi se osvobodile, bolj se jim žica zarezuje v meso. Zica je privezana za drevo ali posekano deblo, tako da je ne morejo izpuliti. Okruten je tudi drugi način, da namreč love velike živali v jame, katere prekrijejo z vejami. Na dnu jame nasadijo konicaste kole. Zival, ki pade v jamo, se nasadi na pol ducata kolov, a umira le zelo počasi. Tretja oblika lova je, kot že omenjeno, z zastrupljenimi puščicami. Puščice so namočene v strup »akokanteras«. Kdor se zastrupi z njim, je izgubljen, vendar pa deluje zelo počasi. Umiranje traja tudi po več dni. Črnci pa uporabljajo za lov tudi stare puške, ki se nabijajo še spredaj. Nabijajo jih z zarjavlimi žebli ali s konicastim kamenjem. Z njimi na slepo streljajo v črede in zadete živali nato umirajo od lakote in onemoglosti, od gnojnih ran ali od žeje.

Naleteli so celo že na leve in na slone, ki so gotovo silno močne živali, ki so se v prizadevanju, da bi se rešili žičnate zanke, napol obglavili. Pred kratkim je dal neki paznik milostni strel nosorogu, ki se je divje premetaval z nogo v zanki. Noga je bila že napol pregledana od žice. Zraven nosoroga je ležalo precejšnje drevo, ki se je z koreninami še držalo v zemlji. Podrl ga je nosorog v svojem trganju.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Prizor iz filma »Štiri kilometre na uro«, v katerem je prepričljivo zaživela atmosfera provincialnega mesteca pred tridesetimi leti

GOSPODARSTVO

Kolikšna naj bo razsežnost posamezne kmetije

Pred 20 in več leti se je mnogo razpravljalo, kako velika naj bo kmetija, da bo lahko najbolje uspevala kot proizvodna in družbena enota. Večina je bila mnenja, naj ima kmetija tolikšen obseg, da jo družina lahko obdeluje in črpa iz nje dovolj dohodkov za življenje. Tega načela pa ne moremo izraziti v hektarih ali z določeno površino. Cvetličarji na Rivieri imajo n. pr. dovolj dela in dohodkov na 1/2 ha (5.000 kv. m). Sorazmerno majhne površine zadostujejo tudi za vrtnarje. Obsežna zemljišča niso nadalje potrebna pri sklenjenih nasadih trt in sadnega drevja, ker je v vinogradih in sadovnjakih treba delati vse mesece v letu. Velike kmetije niso potrebne, če se nahajajo sredi rodovitnih planjav. Popolnoma drugače pa je v gričastih in gorskih legah ter v krajih, kjer nudijo glavni dohodek pašniki. Toda v isti vasi ali v isti okolici so med posameznimi družinami tudi velike razlike tako glede na potrebe kot na delovno silo in zato ni rečeno, da morajo vse kmetije biti enako obsežne. V tem primeru bi namreč nekatere kmetije imele dovolj ali celo preveč delovne sile, druge pa odločno premalo. Različna pa je tudi donosnost enako razsežnih posestev, od katerih so nekatera sklenjena ali omejena le na nekaj večjih parcel, druga so pa sestavljena iz mnogih, raztresenih in majhnih parcel.

Že pred 20 in več leti so nekateri zatrjevali, da predstavljajo bodočnost kmetijstva le večji obrati, ker se le pri takih more izvesti pravi plodored — kolobarjenje ali menjava kultur in ker le večji obrati omogočajo najetjeto posojil za izpopolnjevanje proizvodnje. Tu pridejo v poštev nakup zbranih semen in umetnih gnojil, sprememba kulture, nabava strojev, ureditev primernih hlevov, kleti, shramb itd.

Nekoč se je lahko razpravljalo o velikosti kmetij, ker kmetijsko gospodarstvo ni bilo v krizi, kot je danes. Tedaj je bilo na razpolago več delovne sile in sta se kmetija in kmečka družina smatrali za zdravo družbeno enoto, za celico naroda in države.

Povojna doba in zlasti zadnje desetletje sta prinesli velike spremembe tudi v kmetijstvu. Motorizacija je povečala željo po uživanju in zato pospešila lov za naglimi dobički, hitrimi dohodki. Ta splošna težnja je odločno povečala beg prebivalstva z dežele na industrijsko razvita področja. Lov za naglim dobičkom pa je povzročil velikanske razlike med cenami, ki jih za svoje pridelke prejema kmet-proizvajalec in cenami, ki jih potrošnik mora plačati za iste pridelke: kmet prodaja breskve po 30 lir kg, potrošnik pa mora te breskve plačati po 100 in več lir; vinogradnik prodaja vino po 80 lir liter, potrošnik pa mora plačati isto vino po 280 lir in še dražje. Takih primerov je vse polno. Zaradi tega je nastala kriza kmetijstva, kar ima izredno hude posledice.

Danes napreduje motorizacija in ta mora pomagati tudi kmetijstvu. Že sedaj je mehaniziranih mnogo kmečkih opravil in njihov krog se dnevno veča. V ZDA obirajo že ja-

gode s strojem. Kopači na njivah so slika preteklosti, današnja mladina tega težavnega dela niti ne pozna. Tudi košnja s koso bo kmalu slika preteklosti. In tako še več drugih opravil, katera bodo opravljali stroji. In ni drugače mogoče, ker le stroji lahko nadomestijo manjkajočo ročno delovno silo in lahko pocenijo pridelke.

Toda stroji stanejo in gospodarsko šibka kmečka družina si jih ne more nabaviti. Le gospodarsko močnejše družine si lahko nabavijo kakšen kmetijski stroj, potrebovali pa bi ga vsi, tudi najšibkejši kmet. Potreben pa ni le en sam stroj, marveč različni, kot so motorni plugi, stroji za okopavanje, sejalniki za seme in umetna gnojila, trosilci hlevskega gnoja, motorne kosilnice za seno in žita, stiskalnice in slamoreznice, motorne grablje itd. Vse potrebne kmetijske stroje pa si lahko nabavijo samo veleposestniki, delniške družbe ali zadruga. Za naše kmete pride v poštev samo zadruga, ki naj bo lastnica obdelovalnih strojev in naj prodaja kmetijske pridelke.

Tudi v drugih državah ima kmetijstvo podobne probleme. Predvsem v Nemčiji, a tudi v Franciji, na Danskem, na Nizozemskem, v Angliji in še drugod skušajo ta vprašanja rešiti z urejanjem kmetij, ki imajo od 10 do 30 ha površine. Hkrati izvajajo komasacijo, se pravi, da posestva čimbolj zaokrožijo, da je čim manj parcel. V ugodnih razmerah, to je v ravnini in v rodovitnih legah taka posestva dobro izhajajo in se tudi precej motorizirajo, tako da ima vsak gospodar svoje stroje, vendar pa je mnogo strojev skupnih. Kjer pa je zemlja manj rodovitna in ni v ravnini, morajo iskati druge oblike in se končno zedinijo za zadrugo.

Za naše kmetovalce pa bo morala priti v poštev samo zadruga. Kdor se bo hotel ukvarjati z zemljo, se bo moral posvetiti vrt-

narstvu ali cvetličarstvu, kakšen se bo posvetil vinogradništvu in sadjarstvu, drugi pa bodo morali iskati rešitve v obdelovalni in prodajni zadrugi.

ZRNJE V SHRAMBI

mora biti zaščiteno pred škodljivci. Zato je treba dobro prečistiti vse prostore, kjer bomo zrnje hranili. Ni dovolj, če te prostore pobelimo z apnom, ki nekoliko koristi proti razvoju nekaterih glivičnih bolezni, proti živalskemu mrčesu pa ne učinkuje. Prostore najprimerneje razkužimo, če jih poškrbimo z raztopino »gesarol 50«. Škropilo pripravimo tako, da v 20 litrih vode raztopimo po 40 do 50 gramov omenjenega prahu. Določeno količino »gesarol 50« premešamo najprej z malo vode v redek močnik, pustimo da počiva 10 minut, nato prilijemo vode, da dobimo skupno 20 litrov škropila. Škropimo pa z navadno nahrbtno škropilnico in pazimo, da pride raztopina v vse špranje in luknje, ker se tam navadno skriva mrčes.

Ko so prostori očiščeni in razkuženi, shranimo v njih zrnje, pa naj bo pšenica, ječmen, koruza, fižol itd. Ne smemo se pa čuditi, če se tudi v skrbno prečiščeni in razkuženi shrambi pojavijo žužki in drugi živalski mrčes. Pomniti namreč moramo, da mrčes napade vse zrnje že med dozorevanjem na njivi, da pride ta mrčes s pridelkom v shrambo in se tu razmnoži in povzroči velikansko škodo, če razmnoževanja pravočasno ne preprečimo. Prostore pa moramo razkužiti še tisti dan, ko spravimo vanje pridelke.

Na razpolago je mnogo sredstev, ki uničujejo škodljivi mrčes. Naj omenimo le »fitto-gamma cereali«, »ceregama«, »geigy 33« in druga. Vsa ta sredstva učinkujejo že v majhnih količinah. Za 100 kg žita zadostuje navadno že 50 in največ 100 gramov razkužila, za fižol pa je potrebna dvojna količina. Razkužilo kar enostavno premešamo z zrnjem. Zapomniti si pa moramo, da učinkuje razkužilo navadno samo 6 mesecev in zato moramo po tej dobi prostore spet razkužiti.

Ne odlašaj torej z razkuženjem spravljene zrnja!

ŽENA IN DOM

NARAVNI PRIPOMOČKI ZA LEPOTO

Vse ženske bi rade ohranile svojo kožo mlado, svežo in gladko. Zavedajo se namreč, kakšno vlogo ima prav koža pri lepoti; redke pa so tiste, ki vedo, da jim tudi narava nudi obilo sredstev za lepoto kože ter za odstranjevanje njenih napak. Namesto da bi kupovale različne maže ter zanje plačevale težke denarje, si lahko vse to nabavijo z majhnimi stroški; mnoge imajo odlične maže kar doma na vrtu. Oglejmo si jih:

JAJCEVEC (melancana), olupljen, zrezan na majhne kose in iztisnjen nam daje sok, ki ga lahko poliješ po koži, ko je pordela.

KORENJE čisti kožo, zapira lojnice in krepi mišice. Uporabljamo ga za odstranjevanje gub na obrazu, in sicer tako, da ga zrežemo na kolesčke, s ka-

terimi zakrijemo za četrto ure obraz. Korenje lahko naribamo ter iztisnemo. S sokom si nato namažemo obraz in pustimo takega pol ure.

KUMARA je glavni vir mnogih lepotil. Njen sok pomlaja obraz in je dokaj prikladen za mastno kožo.

PARADIŽNIK je najboljšo sredstvo za odpravljanje ogrcev na licu. Uporabljamo lahko njegov sok, ali pa paradižnik zrežemo na kose, ki jih nato damo na mesta, katera želimo zdraviti.

PETERSILJ je dokaj pripraven za odstranjevanje rdečih madežev na koži. Vzemite 20 gramov svežih peteršiljevih listov ter jih dajte v liter vode. S tekočino si nato dvakrat dnevno namočite kožo.

OLIVNO OLJE: Enkrat na teden si rahlo namaži obraz z olivnim oljem, ki ga nato odstraniš s toplo vodo. S tem boš odpravila gube na obrazu in vrnila licu nekdanjo svežino.

LIPOV CVET je priporočljiv proti slanosti kože.

MLEKO so že v najstarejših časih uporabljali kot lepotično sredstvo, ker prinaša koži vodo, mineralne soli, sladkor, maščobe, se pravi vse, kar daje koži svežo barvo in preprečuje, da bi na obrazu nastale gube.

35.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

Gospa Matilda se je oddahnila, ko je zaslišala ropotanje avta. Ralf ni bil odsoten niti dve uri. Prav gotovo je obiskal samo ravnatelja Balmena, si je mislila. K Žitkovim ga menda ni zaneslo? Kaj pa, če mu je ta Delica kaj pripovedovala o sinočnem večeru? Prav gotovo jo je srečal. Če ne drugje, pa v uradu.

Njen nemir se je stopnjeval. Opazila je, da je sin vznemirjen. Z dolgimi koraki je stopal po stopnicah, kmalu nato je zaslišala njegove korake pred vrati. Niti potrkal ni, ampak kar potegnil vrata.

»Proč je šla... Delica je izginila,« je v razburjenosti zavpil. »Zginila je brez sledu. Noben človek ne ve, kam. Ze od sinoči... povsod sem že bil... tudi v pisarni je ni!«

»Zginila je? Ta gospica Ferjanova je zginila?« Gospa bi bila najraje zavpila od veselja, toda ne sme se še izdati.

»Strašno je,« je vzdihnil Ralf. »Pri Žitkovih so vsi potrti... šele sedaj sem zvedel za resnični položaj.«

»Kakšen položaj? Kaj si zvedel,« se je gospodinja kar zgrozila.

»Delica sploh ni hči Žitkovih. Sami ne vedo, od kod je pravzaprav... takrat so jo vzeli pod streho.«

Kar vroč strah jo je spreletel. »Takrat... vzeli pod... streho...« bolj kot govorila, je ječala. »Toda od kod je... prišla?«

»To me sedaj prav nič ne briga... Zdaj moram najprej vedeti, kje je... morda se ji je kaj pripetilo...«

»Tako dekle si ničesar ne stori,« je odvrnila gospa z zaničljivim naglasom.

Sin je dvignil glavo. Jeza se je bliskala v njegovih očeh. »Ti nimaš nobene pravice soditi o Delici,« je škrtnil z zobmi. »Delica pomeni meni mnogo — vse mi pomeni«

»Tako? Vse! Dekle iz neznane družine...«

»Da, dekle iz ljudstva! In če se ti še tako upiraš, Delica bo moja žena!«

Matilda je stisnila zobe. Ni hotela sina še bolj razburjati. Saj ga tudi ni potreba. Dekle je zginilo, morda se niti ne pojavi več. Kdo ve...?

Kar smejalo se ji je srce. Samo sin ne sme ničesar slutiti. Stopila je k oknu, da bi prikrla svoje zadovoljstvo. Nenadoma je obstala. Avto se sliši iz daljave. Kdo neki prihaja?

Radovedno je odprla okno. Res, prav na pot k dvorcu zavija. Zdaj se je ustavil. Šofer odpre vrata. Oči gospe Matilde se vedno bolj široko odpirajo od začudenja. Neka redovnica se je pripeljala. Kaj pa ta hoče?

Gospa Matilda je kmalu našla vzrok za obisk in se je potolažila. Redovnica prihaja prav gotovo po naročilu starega župnika. Gre za nabirko pri novi cerkvi.

»Obisk bomo imeli, Ralf,« se je obrnila v sobo. »Neka redovnica je. Ljubo mi bo, če boš kar ti vse uredil z njo.«

Zmagoslavno ga je pogledala. Če bi vedel, kakšno igro je igrala. Toda on ne ve in tudi ne bo nikoli zvedel. Kako dobro se je še prigradilo, da je dekle zginilo. Zdaj ni več nobene nevarnosti. Ralf ne bo mogel odkriti njenih spletk. Dediščina je rešena!

Na hodniku so se slišali koraki. Gospa Matilda si je pričarala na obraz svoj najbolj prijazen smehljaj.

Ko je redovnica odprla vrata in se pojavila na pragu, je gospa Matilda Vrhovčeva prebledela kot smrt. Ni mogla verjeti, kar so gledale njene oči. Zaradi obupne groze bi se najraje blazno zakrohotala, a ni mogla odpreti ust. Ko je začela redovnica govoriti, je spreletel gospo občutek, da pada nezavestna na tla.

(Dalje)

Afriška divjačina na poti iztrebljenja

(Nadaljevanje s 6. strani)

Domačini, ki zbirajo oropano slonovo kost, rogove ali repe, so navadno že rahlo civilizirani ljudje, če lahko imenujemo civilizacijo to, da se navadno oblačijo že kolikor toliko po evropsko in morda nosijo črna očala. Ti zaslužijo od plena dvakrat več kot divji lovci, medtem ko zasluži indijski trgovec celo šestkrat toliko. Ta poskrbi, da dospe tihotapsko blago do obale Indijskega oceana, ki je na stotine kilometrov popolnoma samotna. Tam čakajo tihotapske barke, ki odvažajo tovore v Somalijo ali v Abesinijo.

Da črnici ne love iz lakote, dokazuje dejstvo, da najdejo vsak teden na savanah ob ekvatorju na tisoče živalskih trupel, katere so črnski divji lovci pustili kar tam. Trgajo jih le jastrebi in hijene, ali pa jih žro mravlje. Nedavno so našli na ozemlju, ki meri samo 50 kv. km, torej toliko kot šestina Tržaškega ozemlja, 1283 pobitih slonov, katerih mesa se niso črnici niti dotaknili. Le okle so jim nerodno izsekali s sekirami. V Tanganjiki so odkrili pazniki nastavljene zanke v dolžini 50 km, v razdalji kakih 20 metrov ena od druge, in skoro v vsaki je bila mrtva ali umirajoča žival. Divji lovci so si izbrali samo tri ali štiri, druge so pustili, da so brez koristi poginile v zankah.

Usoda nosorogov je že skoro zapečaten, leopardi pa so že sploh skoro izginili tudi zato, ker je zdaj njihova kožuhovina v modi. Zirafe in gnuje pobijajo zaradi repov, da delajo iz njih muholovce, ki jih prodajajo za ceno približno 600 lir. Zaradi teh 600 lir ubijejo žival. Strokovnjaki so mnenja, da bodo nekatere živalske vrste, kot levi, nosorogi in leopardi, iztrebljene že v petih letih, medtem ko menijo drugi, da se bo to zgodilo že v treh letih. V Keniji je le še 200 žiraf. Celo v južni Afriki praktično ni več divjačine izven narodnih parkov. V vzhodni Afriki je le še 10% toliko divjačine kot pred tridesetimi leti.

Evropski, pa tudi črnski pazniki se nadčloveško trudijo, da bi zaustavili te pokole, a je vse zaman, ker jih je premalo. Vsak ima na skrbi več tisoč kv. kilometrov. A mnogokje — kot smo že omenili — sploh ni več nikakih paznikov. Marsikateri paznik je postal tudi sam žrtev divjih lovcev, kot n. pr. Raphael Matta v živalski rezervi Buna na Slonokoščeni obali. Ubili so ga divji lovci plemena Lobis.

Treba je takoj nekaj odločilnega storiti — svare strokovnjaki — če hočemo rešiti afriški živalski svet za bodočnost. KONEC

Zato moramo ostati živi. Moramo ostati živi. Moramo se vrniti in ustvariti nov svobodni svet... Čez deset tisoč let...«

Mladi časnikar je vrgel beležnico ob tla in se živčno zasmel, da so ga oni trije začudeni pogledali.

»Oh, nič ni, živci,« je rekel čez hip.

»To je pač razumljivo po vsem tistem, kar smo doživeli,« je dejal profesor Magnussen. »Vsi bomo doživljali živčne krize kot reakcijo na duševno napetost in na spremenjene življenjske razmere. Verjetno bodo postajale celo bolj pogoste in hujše, vendar pa mislim, da se jih bo dalo premagati z voljo ali z umetnim spanjem. V najhujšem primeru nam preostane hibernatika.«

»Najbolje bo, da se lotim svojega dela,« je rekel Krushnik. »Preveč sem nemiren, da bi lahko spal.«

»V tem primeru naj vam dajo v bolniški postaji kako pomirjevalno sredstvo.«

»Najbrž sem vaš prvi vesoljski pacient,« je rekel potem usmilenki v bolniški postaji, ko mu je ponudila pomirjevalno sredstvo.

»Sama sem bila svoja prva pacientka,« se je nasmehnila.

»Vas je strah, sestra Agnes?«

»Malo že. Toda saj Bog je povsod in tu smo prav tako v njegovih rokah kot na Zemlji. Le navaditi se bo treba, kaj ne?« je rekla sestra.

»Točno. In človek se na vse navadi, tudi na to, da se Zemlja pod njim zmanjša na takole malenkost, kot je naša raketa.«

Sestra ga je zaupljivo pogledala.

»Gospod, ali mislite, da se bomo res kdaj vrnili na Zemljo?«

»Seveda, čez deset tisoč let ali čez šest, kakor pač vzamete.«

»Tega še zdaj ne razumem, veste. Moram biti pač pošteno trde glave.«

Povzatek iz vesolja

E. Z.

21.

»Oh, nikomur ni lahko razumeti takih stvari. Mi bomo prvi, ki bomo dokazali, da je to sploh res.«

»Če bo Bog tako hotel.«

»Res je, sestra, če bo Bog tako hotel.«

Pravzaprav je vera v božjo pričujočnost tudi v vesolju edino, kar človeka res pomirjuje, je razmišljal potem, ko je sedel v svojem delovnem prostoru. Skušal si je predstavljati, kako more biti pri srcu človeka, ki te vere nima, ko začuti okrog sebe velikansko praznino vesoljskega prostora. Besedi »kozmični strah« sta zadobili v tem primeru čisto konkreten, grozen pomen. Kakšni občutki navdajajo človeka, ki se ima samo za bolj razvitega potomca neke vrste opic, samo za razumno žival, ko se spusti v neskončnost vesoljskega prostora? Ali ga ne popade blazni strah pred skrivnostmi, ki jih lahko tam sreča?

Počasi so se njegove misli spet vrnile h konkretnim stvarim. Sedeč pred svojo mizo je šel s pogledom preko knjižnih polic, preko kovinskih škatel, v katerih so bili spravljene mikrofili, preko radijskih aparatov, in nato je zaprl oči in skušal doumeti, da je zdaj z vsem tem že na desetine milijonov kilometrov daleč od Zemlje, izgubljena točka sredi neskončnosti. Ni imel občutka, da sedi v prostoru, ki drvi skozi prostor in čas. Dovedno je bilo vse kakor v njegovi delovni sobi na Zemlji.

(Dalje)

EN AVTOMOBIL NA 33 OSEB

Evropska proizvodnja stalno napreduje

Preden si ogledamo Evropo, omenimo še proizvodnjo Japonske, ki skuša biti resen tekmelec evropske industrije avtomobilov. Pred kratkim so Japonci začeli izdelovati dvosedezni avtomobilček »Koni Gupia«, ki je najcenejše vozilo na svetu, saj stane samo 225 angleških funtov, torej 380.000 lir. Avto je dolg 2,50 metra, širok 1,20 metra, težak 270 kg, ima motor 11 KS ter lahko razvije hitrost 80 km na uro. Najbolj razširjeno vozilo na Japonskem je avtomobil »Datsun 1000«, ki je zelo čvrst. Zelo razširjeno je tudi vozilo znamke Fuji Subaru 360 (356 kcm). Najbolj luksuzni avtomobil je Prince Skyline de Luxe (1484 kcm), ki stane 1.700.000 lir. Podobno vozilo — Prince Skyline Standard — je Japonska razstavila v Torinu. Znana vozila, čeprav ne češča, sta Ohta PX-1 (903 kcm) in Toyopet Crown de Luxe (1454 kcm).

Pri evropski industriji avtomobilov moramo najprej omeniti Nemčijo, in sicer tovarno Volkswagen, ki bo kmalu proizvajala 4000 avtomobilov na dan! Vozilo Volkswagen je najbolj znano po vsej Evropi. Lani je to podjetje, katerega tovarne se nahajajo v Wolfsburgu (37.000 delavcev), Hannoveru (17 tisoč 500), Kasselu (6.000) in v Brunswicku (4.000), izdelalo 800.000 avtomobilov. Znano je, da bo Volkswagen kmalu začela izdelovati nov avtomobil 1500 (1493 kcm), ki bo razvil hitrost 130 km/h, potrošil samo 8,5 litra goriva na 100 km in imeli 45 konjskih sil. Na drugem mestu nemške proizvodnje je podjetje Opel (350.000 avtomobilov). Njegovo najbolj znano vozilo je Opel »Rekord« (4 cilindri, 1500 kcm, 55 konjskih sil). Na tretjem mestu je podjetje Ford z vozilom Taunus 17 (1698 kcm, 67 KS, 135 km/h), ki je lani proizvedlo skoraj 200.000 avtomobilov. Sledita še Auto Union (125.000) z avtomobilom Auto Union DKW-Junior (3 cilindri, 741 kcm, 39 KS, 115 km/h in ki v Italiji stane 1.130.000 lir) ter Mercedes (122.000) z avtom 220 SE (2195 kcm). V Nemčiji je še vrsta podjetij, ki pa vsako ne izdelava več kot 40.000 vozil. Od teh omenimo BMW, Lloyd, Gogomobil, Borgward, NSU (Heilbronn in Neckarsulm), Porsche, Goliath itd.

Angleška industrija avtomobilov je zelo razvita, saj ima nič manj kot 17 tvornic, in sicer Aston Martin, Vauxvall, Morris, MG, Jaguar, Humber, Hillman, Ford, Bentley, Austin in Austin Healey, Rover, Singer, Standard, Sunbeam, Triumph in Rolls Royce. Najbolj luksuzni avtomobil je Rolls Royce, ki ima 6.230 kcm in stane 11 milijonov lir. Dobri avtomobili so tudi tisti znamke Austin, katere je začela izdelovati tudi italijanska tvornica Innocenti. Znani vozili sta nadalje Hillman »Minx« (1500 kcm) in mali Morris Mini Minor, ki stane samo 650.000 lir. Angleži nameravajo spraviti na tržišče tudi novo vozilo Herald S 1200 Triumph (1147 kcm).

Dolina (Foto M. Magajna)

Mnogo uspeha je imel novi avtomobil, ki ga izdeluje Ford v Dagenhamu, to je Consul 315, ki dela konkurenco Fiatu 1300. Ne smemo pozabiti, da je prodaja Fordovih avtomobilov v Italiji na prvem mestu in da se ti avtomobili iz leta v leto bolj uveljavljajo. Consul 315 ima 1.340 kcm, razvija 56,5 KS, potroši zelo malo goriva (7,5) in doseže hitrost 135 km na uro. Oblika avtomobila je zelo elegantna in aerodinamična ter stane 1.295.000 lir.

Francozi so lani izdelali 1.134.750 avtomobilov. Največ vozil je izdelala tvornica Renault (483.000), in sicer kar 400.000 vozil znamke Dauphine. Sledita še tvornici Simca (204.000) in Peugeot (173.000). Ostale tvornice so brezpomembne (med temi tudi Panhard). Poglavlje zase je znana Citroën, ki je lani izdelala 230.000 avtomobilov, v glavnem vrste 2 CV. Kaj bi rekli o francoskih avtomobilih? Velik in povsem nepričakovan uspeh je žela majhna Dauphine (to vozilo je začela izdelovati tudi italijanska tovarna Alfa Romeo). Francozi mislijo še na novo Dauphine, ki bo imela 1100 kcm in bo podobna ameriškiemu Corvairu. Zanimivo vozilo je tudi Peugeot 404 (1618 kcm).

O sovjetskih avtomobilih ni mnogo podatkov. Tvornice »Gorki« ne izdelujejo več znanega vozila Pobjeda, temveč so začele proizvajati »Volgo« (4 cilindri, 2.500 kcm, 80 KS, 135 km/h). Sovjeti so vrgli na tržišče, zlasti v Belgijo, majhno vozilo Zaporozec (748), ki stane samo 540.000 lir in je zelo podobno italijanskemu FIAT 600. Najbolj znano vozilo v Sovjetski zvezi je Moskvič (1.220 kcm, 35 KS), ki stane 20.000 rubljev, to je približno 3 milijone lir. Najbolj luksuzno vozilo v SZ je »Zil 111«, ki je zamenjalo znano »Zis«. Novo vozilo ima 8 cilindrov, 220 KS in razvija hitrost 170 km/h. Zelo luksuzno vozilo je Čajka (8 cilindrov, 180 KS in 5.000 kcm), v katerem je prostora za sedem oseb; razvija hitrost 160 km/h.

Kaj pa druge države? Na Češkoslovaškem je zelo znano vozilo tovarne Skoda Octavia 1100 kcm (43 KS, 130 km/h, lir 995.000). Lepo vozilo iste tvornice je tudi Skoda Felicia-cabriolet.

Na Švedskem prevladuje avtomobil znamke Volvo P 1800. Dobro vozilo je tudi Volvo 122 S, ki pa je bolj športnega tipa.

Nizozemci pa so začeli pred kratkim izdelovati novo Daf 600, ki lahko razvija hitrost 90 km/h.

»FIAT 600«

Najbolj znana italijanska tovarna avtomobilov je brez dvoma FIAT, ki je tudi izdelala največ avtomobilov. Sledijo Alfa Romeo, Lancia ter druge manjše tovarne. Lani so Italijani kupili skoraj 400.000 avtomobilov. Kakšni so njihovi okusi? Lestvica je naslednja: 1. FIAT 600 (131.000 avtomobilov), 2. FIAT 500 (67.000), 3. FIAT 1100 (49.000), 4. in 5. Dauphine in Alfa Romeo Giulietta (obe 20.000), 6. Lancia Appia (16.000), 7. Bianchina (12.000). Z enakim številom avtomobilov sledijo še FIAT 1200 Granluce, FIAT 500 Giardinetta, FIAT 2100 in 1800. Innocenti je prodala samo 500 svojih A 40, angleškega tipa. Malo je tudi športnih avtomobilov vrste Ferrari in Maserati. Eno najbolj luksuznih italijanskih vozil je Alfa Romeo 2000. Italijani so lani kupili tudi tuje avtomobile. Katere? Največ jih je nemške proizvodnje, in sicer 8.500 (Volkswagen 2.660 in Opel 1.700). Sledijo francoski avtomobili (5.000), in sicer Simca 1.800, Renault 1.300 in Citroën 800; angleški (Ford 2.900) in ameriški 560 (Chevrolet 210 in Ford 170).

Novost italijanske industrije bosta vozili FIAT 2300 in 1800/B, medtem ko bo novi FIAT 1300 po vsej verjetnosti dosegel prav lepe uspehe.

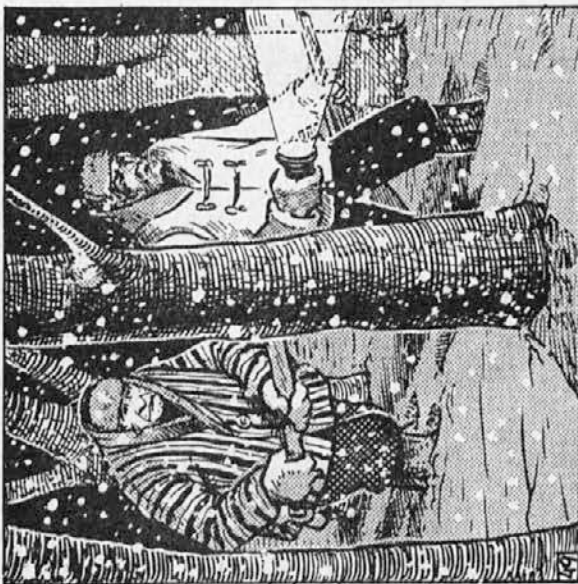
KONEC

D. T.

ZNACILNOSTI IN CENE EVROPSKIH AVTOMOBILOV

Ime vozila, tovarna in država	1	2	3	4	5	6	7	8	Cena lire
FIAT 600 D (Italija)	4	767	29	4800	4	605	110	5,7	640.000
FIAT 1100 Speciale (Italija)	4	1089	50	5300	5	915	130	8,5	990.000
FIAT 1200 Granluce (Italija)	4	1221	58	5300	5	940	140	8,5	1.150.000
FIAT 1800 Berlina (Italija)	6	1795	75	5000	6	1230	140	10,8	1.485.000
INNOCENTI Austin A 40 (Italija - Anglija)	4	948	36	4750	4	740	120	6,5	880.000
LANCIA »Appia« (Italija)	4	1090	48	4800	5	920	132	8,0	1.215.000
LANCIA »Flaminia« (Italija)	6	2458	100	4800	6	1480	160	12,5	2.940.000
ALFA ROMEO »Dauphine« (Italija - Franc.)	4	845	26	4250	4	660	115	6,0	795.000
ALFA ROMEO »Giulietta« (Italija)	4	1290	53	5200	5	890	140	8,3	1.250.000
ALFA ROMEO »2000« (Italija)	4	1975	105	5700	6	1340	160	10,5	2.400.000
FORD »Anglia« (Vel. Britanija)	4	997	39	5000	4	737	115	6,0	1.050.000
MORRIS »Mini - Minor 850« (Vel. Britanija)	4	848	37	5500	4	570	115	5,0	995.000
TRIUMPH »Herald« (Vel. Britanija)	4	948	39	4500	4	760	115	7,0	1.295.000
CITROEN »ID 19« (Francija)	4	1911	69	4500	6	1095	145	11,0	1.950.000
CITROEN »DS 19« (Francija)	4	1911	78	4500	6	1132	150	11,0	2.300.000
PANHARD PL 17 (Francija)	2	851	42	5300	5	805	130	7,0	1.190.000
PEUGEOT 403-1300 (Francija)	4	1290	54	4500	6	960	125	8,0	1.295.000
PEUGEOT 403-1500 (Francija)	4	1468	65	4750	6	1051	130	10,0	1.425.000
SIMCA »Aronde Elysee« (Francija)	4	1290	52	4900	5	940	130	8,5	1.175.000
AUTO UNION DKW »Junior« (Nemčija)	3	741	39	4300	4	675	115	7,3	1.130.000
BORGWARD »Isabella« (Nemčija)	3	1493	60	4700	6	1045	130	9,0	1.630.000
FORD »Taunus 12 M« (Nemčija)	4	1172	43	4400	5	838	110	7,9	1.255.000
GOGGOMOBIL »Isar 300« (Nemčija)	2	293	17	5000	4	386	85	4,6	550.000
MERCEDES »180 A« (Nemčija)	4	1897	78	4400	6	1113	135	10,9	2.350.000
MERCEDES »220 B« (Nemčija)	6	2195	105	5000	6	1168	155	11,2	3.000.000
OPEL »Rekord 1,5« (Nemčija)	4	1488	55	4400	5	872	128	8,5	1.495.000
OPEL »Kapitan« (Nemčija)	6	2605	100	4300	6	1258	150	11,5	2.225.000
VOLKSWAGEN »113« (Nemčija)	4	1192	40	3700	5	730	115	7,5	980.000
SKODA »Octavia« (Češkoslovaška)	4	1089	43	4600	5	920	130	7,0	995.000
VOLVO »122 S« (Švedska)	4	1582	85	5500	5	1090	150	9,0	1.980.000
DAF »600« (Nizozemska)	2	590	22	4000	4	600	90	5,9	1.000.000

1 = število cilindrov, 2 = kcm, 3 = KS, 4 = obrati/min., 5 = štev. mest, 6 = teža avtomobila v kg, 7 = hitrost in 8. uporaba goriva na 100 km.

49. Thorpe je vzel svetilko in se napotil v gozd. Mc Cready pa je korakal za njim z gorjajo v roki. Kazan je hotel zalajati, skočiti k svojemu gospodarju in ga posvariti, toda prestrašil se je, da bo potem spet tepen. Mirno je obležal in prisluškoval v gozd. Kmalu je zaslišal korake. Mc Cready se je vračal sam in se napotil proti Izabelinemu šotoru.

50. Šotor se je razsvetlil. Kazan je na platnu zagledal pošastno Mc Creadyjevo senco in zaslišal prestrašen, pretresljiv krik. Planil je kvišku. Najezil je dlako in glasno zalajal. Njegova gospodarica je potrebovala pomoči! Pognal se je proti šotoru, toda veriga ga je zadržala. Izabela pa je še enkrat poklicala in Kazan je znova skočil.

51. Iz šotorja je zaslišal obupno prošnjo: »Kazan, Kazan, na pomoč!« Pes je zbral vso moč in nategnil verigo. Ovrtnica ga je kot nož zarezala v vrat. Toda Kazan ni odnehal in končno je čutil, da mu na vratu nekaj poka. Veriga se je tik ob ovrtnici pretrgala in Kazan se je zvalil po tleh. Bliiskovito se je pobral in že je bil v šotoru. Planil je na napačalca.

52. Preden je utegnil Mc Cready potegniti samokres, mu je podivjani pes planil na vrat. Podril ga je na kolena. Zaslišal je pridušeno grgranje in zagrizel še bolj. Ni slišal glasu svoje gospodarice, ki ga je prestrašena vlekla za gosto dlako na tilniku in mu ukazovala, naj odneha. Končno so njegove strašne čeljusti popustile. Izabela si je zakrila obraz.

53. Nato se je umaknila k svoji postelji in padla na odejo. Kazan je postal nemiren in je odšel k njej. Vohal je njene mrzle roke in se jih nežno dotikal s smrčkom. Izabela pa se ni zganila. Kazan je sedel k postelji in opazoval ležečega moža. Ob najmanjšem gibu bi ga znova napadel. Toda Mc Cready se ni zganil. Kazan je stražil mrliča.

54. Končno se je Izabela dvignila. Objela je zvestega psa. »Moj ljubi, pogumni Kazan!« je jecjala. Kazan se je zganil. Pred šotorom je zaslišal korake. V svitu ognja je zagledal, da se vrača Thorpe, ves krvav in omotičen. Opitral se je na palico. Kazana je pogled na palico prestrašil. Spet ga bodo tepili! Iztrgal se je iz Izabelinega objema in planil v temo.

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER

Za
naše
najmlajše

9